

**УТВЪРДИЛ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА ДФ"ЗЕМЕДЕЛИЕ"
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ: (П)
(Д-Р ГЕОРГИ ТАХОВ)**

(Дата на утвърждаване: 26.11.2024 г.)

У К А З А Н И Я

за предоставяне на „Помощ за компенсиране на щетите по земеделските култури, причинени от неблагоприятни климатични събития, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия“, настъпили през 2022 г.

Държавната помощ се предоставя на основание Решение на Европейската комисия от 17.10.2007 г. за одобряване на държавна помощ за България № 554/2007 г. за компенсиране на загуби на земеделските стопани за напълно пропаднали площи вследствие на природни бедствия или неблагоприятни климатични условия; Решение на ЕК от 20.07.2010 г. за изменение на държавната помощ за България № 131/2010; Решение на ЕК за изменение № SA.42510 (2015/N) и Решение на ЕК за изменение № SA.59044 (2020/N); чл. 12, ал. 1, т. 2 и чл. 12, ал. 2, т. 1, б. „а“ от Закона за подпомагане на земеделските производители, Заповед № РД09-1201 от 26.10.2022 г., Заповед № РД 09-1205/22.11.2024 г. на министъра на земеделието и храните и решения на Управителния съвет (УС) на ДФ „Земеделие“, *Протокол № 202 от 08.11.2022 г. и Протокол № 236 от 26.11.2024 г.*

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПОМОЩТА

1. Обхват на помощта.

Прилагане на схема за държавна помощ за компенсиране на загуби на земеделски стопани за пропаднали площи с напълно унищожена продукцията от земеделски култури в резултат на неблагоприятни климатични събития, както следва:

1.1. ИЗМРЪЗВАНЕ/СЛАНА.

✓ Унищожени култури: бадеми, кайсии, сливи, орехи, актинидия (киви), праскови и череши.

✓ Засегнати области: Бургас, Добрич, Ловеч, Пловдив, Разград, Русе, Силистра, Сливен и Шумен.

1.2. БУРЯ/ ПОРОЕН/ ПРОЛИВЕН/ НЕПРЕКЪСНАТ ДЪЖД С УРАГАНЕН ВЯТЪР.

✓ Унищожени култури: царевица, слънчоглед, краставици-оранжерийни, домати оранжерийни, картофи, пъпеши, винени лозя, десертни лозя, лешници, бадеми, киви, череши, смокини, ябълки, люцерна, лозов посадъчен материал и лозов подложков маточник (*допълнение с Протокол № 236 от 2024 г.*).

✓ Засегнати области: Благоевград, Бургас, Добрич, Пазарджик, Разград, Русе, Силистра, Сливен, София област и Шумен.

1.3. НАВОДНЕНИЕ.

✓ Унищожени култури: пшеница, царевица, слънчоглед, домати на открито, пипер на открито, главесто зеле, патладжан, домати-оранжерийни, пъпеши, лавандула, маслодайна роза, сливи, шипка, люцерна, ливади за косене и постоянно затревени площи.

✓ Засегнати области: Благоевград, Варна, Враца, Пловдив и Шумен.

1.4. ГРАДУШКА.

✓ Унищожени култури: пшеница, ечемик (зимен), царевица, слънчоглед, фасул, домати, пипер, главесто зеле, пъпеши, дини, винени лозя, ябълки, бадеми, арония, сливи, череша и ягоди.

✓ Засегнати области: Варна, Враца, Плевен, Сливен, София област, Смолян, Шумен и Хасково.

1.5. СУША (ЗАСУШАВАНЕ).

✓ Унищожени култури: **царевица, зимен грах, картофи, пипер на открито и главесто зеле.**

✓ Засегнати области: **Русе, София област и Шумен.**

2. Размер на държавната помощ.

2.1. Максимален размер на помощта за 2022 г.: 2 300 000 лв.

2.2. Държавната помощ е до 80% от действителните разходи за отглеждане на дадената култура през съответната стопанска година. Действителните разходи са изчислени на база на технологична карта, която включва разходите за засяване/засаждане, напояване, наторяване, окопаване и др., без разходите за прибиране на реколтата, сушене и транспорт на продукцията.

2.2.1. Интензитет на производствените разходи по култури:

➤ **Фуражни култури:** люцерна, зимен грах ливади за косене и постоянно затревени площи – **до 80%.**

➤ **Плодове, зеленчуци и етерично-маслени:** бадеми, кайсии, сливи, орехи, актинидия (киви), праскови, череши, винени лозя, десертни лозя, лешници, смокини, ябълки, шипка, арония, ягоди, пъпеши, дини, краставици-оранжерийни, домати оранжерийни, картофи, фасул, домати (на открито), пипер (на открито), главесто зеле, патладжан, лавандула, маслодайна роза, лозов посадъчен материал – **до 80%.**

➤ **Зърнено-житни и маслодайни:** пшеница, ечемик (зимен), царевица и слънчоглед – **до 40%.**

2.2.2. На подпомагане не подлежат площи със земеделски култури, невстъпили в плододаване.

2.3. Министерството на земеделието (МЗМ) тогава, сега Министерство на земеделието и храните (МЗХ) определя средния за страната размер на действителните разходи по т. 2.2. за съответната стопанска година за земеделски култури.

2.4. Размерът на държавната помощ по земеделски култури за единица пропаднала площ (хектар) се определя с решение на УС на Държавен фонд „Земеделие“.

2.5. С цел избягване на двойно финансиране, съгласно параграф 100 от Насоки на ЕС за държавните помощи в секторите на селското и горското стопанство и селските райони за периода 2014 – 2020 г. (Насоки)¹, помощ с установими допустими разходи може да се натрупва с друга държавна помощ, доколкото тези помощи се отнасят до различни, установими и приемливи разходи. Помощ с установими допустими разходи може да се натрупва с друга държавна помощ по отношение на едни и същи допустими разходи, които се припокриват отчасти или изцяло, само ако подобно съчетаване не води до надхвърляне на най-високия интензитет или размер на помощта, приложим за този вид помощ, съгласно настоящите насоки.

2.5.1. Земеделските стопани с издадени констативни протоколи за 100 % щети на площи с култури, вследствие на паднала **през м. май 2022 г. градушка в общ. Садово, област Пловдив, които са получили подпомагане по схемата за държавна помощ през 2022 г. за същите площи, култури и климатично събитие, с цел избягване на двойно финансиране, не подлежат на подпомагане и от настоящата държавна помощ за пропаднали площи за същите разходи, тъй като съгласно изискванията по помощта, не се допуска друго публично финансиране за същите разходи.**

2.6. Във връзка с параграф 363 от Насоки на ЕС за държавните помощи в секторите на селското и горското стопанство и селските райони за периода 2014 – 2020 г., държавната помощ се намалява с 50 %, освен ако се предоставя на земеделски стопани, които са сключили застраховки, покриващи минимум 50% от средногодишното им производство или свързаните с производството им доходи и статистически най-честите климатични

¹ Срокът на прилагане на Насоките е удължен до 31.12.2022 г., съгласно Известие на Комисията за изменение на Насоките на Европейския съюз за държавната помощ в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за периода 2014 г.—2020 г. по отношение на периода на прилагането им и за временно адаптиране на насоките, за да се вземе предвид въздействието на пандемията от COVID-19.

рискове в страната или региона. **Исключение прави щетата от суша, която не е елемент на застрахователно събитие, както и измръзване на плодни пъпки при трайните насаждения, което също не е елемент на застрахователно събитие (съгласно запитване на МЗм до застрахователите) и се изплаща без редукция на помощта за земеделските стопани.**

2.7. Застрахователна полица (по т. 2.6. на настоящия раздел) се признава в случай, че в нея са включени културата и площите, за които се кандидатства по схемата за подпомагане и фигурира застрахователен риск, съотносим на неблагоприятното климатично събитие, отразено в констативния протокол по т. 4. „г“ от настоящия раздел.

2.8. При непредставяне на застраховка на площите, Държавната помощ се редуцира с 50 %. Това условие не се прилага при пропаднали площи в резултат на суша и измръзване на плодни пъпки при трайните насаждения и помощта се изплаща без редукция на помощта.

2.9. При представяне на застраховка, която не покрива 50% от средногодишното им производство или свързаните с производството им доходи, Държавната помощ се редуцира с 50 %.

2.10. Земеделските стопани са длъжни да декларират размера на определеното от застрахователната компания обезщетение за застрахователно събитие през 2022 г.

2.10.1. При представяне на застраховка, бенефициерите прилагат документ от застрахователна компания за получено обезщетение. Държавната помощ се редуцира с размера на обезщетението по застрахователната полица, до размера на площите, за които се кандидатства.

2.10.2. Когато поради виновно бездействие от страна на бенефициера не е заведена щета и/или не е определено обезщетение от застрахователната компания, бенефициерът не се обезщетява по помощта.

2.11. Държавната помощ в случаите по т. 2.9. от Раздел I, се редуцира и с размера на обезщетението по застрахователната полица.

2.12. Разпределение на държавната помощ по култури, във връзка с т. 2.2.1. от настоящия раздел (допълнение с Протокол № 236 от 2024 г.):

а) до 80 % от действителните разходи за отглеждане при следните култури:

Вид култура	лева / хектар
люцерна	1 040.00
зимен грах	1 840.00
ливади за косене	280.00
постоянно затревени площи	280.00
бадеми	4 598.00
кайсии	6 903.00
сливи	7 010.00
орехи	3 091.00
актинидия (киви)	2 964.00
праскови	7 223.00
череша	6 855.00
винени лозя	5 442.00
десертни лозя	5 840.00
лешници	3 920.00
смокини	2 000.00
ябълки	8 116.00
шипка	2 064.00
арония	1 600.00
ягоди	7 320.00

пъпеша	6 499.00
дини	6 739.00
красавици - оранжерийни	44 249.00
домати - оранжерийни	44 249.00
картофи	9 451.00
фасул	1 960.00
домати (на открито)	10 881.00
пипер (на открито)	14 167.00
главесто зеле	5 567.00
патладжан	8 024.00
лавандула	2 000.00
маслодайна роза	3 613.00
лозов посадъчен материал	46 319.00
лозов подложков маточник	5 936.00

б) до 40 % от действителните разходи за отглеждане при следните култури:

Вид култура	лева / хектар
Пшеница	760
Ечемик (зимен)	724
Царевица	960
Слънчоглед	920

2.13. След обобщаване на приетите заявления, когато сумата на заявените средства надхвърля размера на утвърдения бюджет по схемата, се определя коефициент на редукция, с който се преизчислява размера на помощта на всеки заявител.

3. Ползватели.

Държавната помощ се предоставя на физически лица (ФЛ), еднолични търговци (ЕТ), юридически лица (ЮЛ), които отговарят на следните условия:

3.1. Да са регистрирани като земеделски стопани съгласно Наредба №3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани.

3.2. Земеделският стопанин–юридическо лице или едноличен търговец следва да бъде регистриран в Агенцията по вписванията по реда на Закона за търговския регистър (ЗТР) и да посочи **единен идентификационен код (ЕИК)** по смисъла на чл. 23 от ЗТР.

3.3. Да са включени в Регистър, изготвен от МЗМ, на издадените констативни протоколи на земеделски стопани за напълно пропаднали площи със земеделски култури, в следствие на природно бедствие или неблагоприятно климатично събитие през 2022 г.

3.4. Да нямат изискуеми задължения към Фонда. При наличие на изискуемо и ликвидно вземане на ДФ "Земеделие" срещу кандидатстващите, помощта се прихваща съобразено с размера на задълженията им.

3.5. Да нямат изискуеми публични задължения към държавния бюджет.

4. Документи за кандидатстване.

а) заявление, генерирано от системата ИСАК;

б) извлечение от регистър по Наредба 3 от 1999 г., удостоверяващо актуална регистрация за земеделски стопанин. Изготвя се служебно след проверка от служител на съответната ОД на ДФ "Земеделие".

в) извлечение от ИСАК, удостоверяващо земеделските парцели обработвани от съответния земеделски стопанин през 2022 г. (Анкетен формуляр, в случай на неочертани площи в ИСАК.);

г) оригинален констативен протокол за напълно пропаднали площи със земеделски култури, в следствие на природно бедствие или неблагоприятно климатично събитие;

д) застрахователна полица, удостоверяваща застраховането на засегнатите площи през 2022 г. (*оригинал или копие, заверено от застрахователната компания*). Прилага се в случай на застраховане;

е) документ, издаден от застрахователната компания, доказващ определянето на обезщетение по застрахователната щета в следствие на настъпилите неблагоприятни климатични събития (*в случай на наличие на застрахователна полица*), съдържащ минимум следната информация:

- ✓ Застрахователна полица: №/дата, култура;
- ✓ Размер на определеното обезщетение;
- ✓ Обезщетени площи в декари/хектари;
- ✓ Удръжки - по видове;
- ✓ Изплатено обезщетение.

ж) справка (*по образец*) и приложени документи, удостоверяващи средногодишна продукция за предшестваш тригодишен период (за предходните три последователни години) или средния обем за три години на база предшествашия петгодишен период, като се изключват най-високият и най-ниският показател (*изискват се при бенефициери, които представят застраховки, покриващи минимум 50% от средногодишното им производство*):

За физически лица: Копие от Приложение №3, „Доходи от друга стопанска дейност”, което е неразделна част от годишната данъчна декларация, заверени от земеделския стопанин.

За юридически лица и ЕТ: Опис на приложени счетоводни документи, удостоверяващи средногодишна продукция за предшестваш тригодишен период или средния обем за три години на база предшествашия петгодишен период, подписани от счетоводител и представляващия дружеството.

Справката се попълва в случай, че и трите години бенефициерът е имал засети/засадени площи със съответната култура, за която се кандидатства по схемата.

з) пълномощно по образец (нотариално заверено), с случай на кандидатстване чрез упълномощено лице.

и) разпечатка от проверка за наличие или липса на публични задължения към държавния бюджет, от официалната интернет страница на НАП. Проверката се извършва служебно към момента на кандидатстване. За целта служител на съответната ОД на ДФ „Земеделие“ извършва служебна проверка към момента на кандидатстване, удостоверяваща наличие или липса на публични задължения към държавния бюджет.

В случай на наличие на задължения, от служителя на ОД на ДФ „Земеделие“ се генерира контролен лист, с който се информира кандидата за наличието на задължение. Заявлението не се приема и кандидатът не подлежи на подпомагане. В случай на издължаване до крайния срок за прием на заявления по Раздел IV, т. 1 от настоящите указания, кандидатът подава ново заявление в рамките на крайния срок по Раздел IV, т. 1.

к) удостоверение за актуална банкова сметка, по която ще бъде преведена сумата;

II. РЕД ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПОМОЩТА

1. Неблагоприятните климатични събития, приравнени към природни бедствия се обявяват със заповед на министъра на земеделието тогава, сега министъра на земеделието и храните.

2. Министърът на земеделието тогава, сега министъра на земеделието и храните или оправомощено от него лице сформира постоянно действащи експертни комисии за извършване на оценка на състоянието на площите, заети със земеделски култури, на отделните земеделски стопани. Експертните комисии извършват проверки на място и издават констативни протоколи съгласно заповед на министъра на земеделието тогава, сега министъра на земеделието и храните.

3. Лицата по т.3 от Раздел I Общи условия за предоставяне на помощта, **които имат издадени констативни протоколи** кандидатстват за подпомагане в ОД на ДФ

”Земеделие”, отдел „Прилагане на схеми и мерки за подпомагане” **по постоянен адрес** на физическото лице или едноличния търговец (*при кандидатстване на ФЛ или ЕТ*) и по седалището на юридическото лице (*при кандидатстване на ЮЛ*).

4. ДФ ”Земеделие” обобщава приетите заявления и определя коефициент на редукция, с който се преизчислява размера на помощта на всеки заявител, когато заявените средства надхвърля размера на утвърдения бюджет по схемата.

5. Дирекция „КСП” в ЦУ на ДФ „Земеделие” извършва административна проверка на база извадка от 10 % от бенефициерите. Определянето на извадката се извършва при спазване на съотношение: 40 % на база риск-анализ (при рисков фактор размер на площта, за която се кандидатства) и 60 % на случаен принцип от обхвата.

6. ДФ ”Земеделие” информира земеделските стопани за размера на изплатената държавна помощ.

III. ОТГОВОРНОСТИ

1. Земеделският стопанин няма право да ползва друго публично финансиране за едни и същи разходи, за които се предоставя подпомагане съгласно тази схема. Когато кандидатства за друго публично финансиране, уведомява Фонда. Подпомагането по реда на тази схема се прекратява от датата на получаване на друго публично финансиране. Публично финансиране означава както средства от държавния бюджет, така и средства от бюджета на Европейския съюз, независимо от органа, който ги предоставя.

2. В случай на двойно финансиране, настоящата помощ става изискуема и подлежи на възстановяване, заедно със законната лихва от датата на получаването ѝ.

3. В съответствие с чл. 10 от Закона за държавните помощи, ДФ ”Земеделие” е администратор по помощта, в частта по прилагането и предоставянето на помощта.

4. Предоставените финансови средства по настоящата държавна помощ, имат характер на публично вземане. Принудително събиране на тези средства се осъществява от ДФ “Земеделие“ по реда на ЗПЗП, АПК и ДОПК.

IV. СРОКОВЕ НА ПОМОЩТА

1. Срок за изплащане на средствата – **до 10 декември 2024 г.** (*изменение с Протокол № 236 от 2024 г.*).

За МЗХ

Заместник-министър: (П)

Иван Капитанов

За ДФ ”Земеделие”

Изпълнителен директор: (П)

Ива Иванова